

การพัฒนารูปแบบความร่วมมือในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา
หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
The Development of Cooperation Pattern in the Teacher's Professional Experience
Faculty of Education, Loei Rajabhat University

รุ่งรัตน์ มาไทย
จุฑามาส ศรีจำนงค์
ณัฐภาณุ อนันทรวัน
สมยงค์ สีขาว
ระเบียบ ชูสอน
นันทพร กงภูเวช
กนกพร พรหมสุวรรณ
ศิริวรรณ ฤทธินอก
ศกุลตรา นามวงศ์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
Rungrat Mathai
Jutamas Srijumnong
Nattakarn Anantrawan
Somyong Seekhao
Rabiab Choosorn
Nantaporn Kongphuwat
Kanokporn Promsuwan
Siriwan Ridnok
Sakultra Namwong
Faculty of Education, Loei Rajabhat University
Email: surapanyo@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 22 ตุลาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ 26 พฤศจิกายน 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 27 พฤศจิกายน 2566

Received: October 22, 2023; Revised: November 26, 2023; Accepted: November 27, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบความร่วมมือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย 2) ศึกษาผลการใช้รูปแบบความร่วมมือที่มีต่อสมรรถนะของนักศึกษา การวิจัยมี 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสำรวจสภาพปัญหา ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบและตรวจสอบองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือ ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ และระยะที่ 4 ประเมินผลการใช้รูปแบบในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) โรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 15 โรงเรียน มีนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทั้งสิ้น จำนวน 243 คน 2) ผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์ 3) อาจารย์

นิเทศก์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม 2) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้องของรูปแบบ 3) แบบประเมินสมรรถนะนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนารูปแบบความร่วมมือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ขั้นประสานหน่วยงานองค์กรเครือข่าย 3) ขั้นสร้างพันธมิตรอยู่ร่วมกัน 4) ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง 2) การประเมิน พบว่า รูปแบบความร่วมมือในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.38) แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันร่วมผลิตครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยมีสมรรถนะด้านฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา อยู่ในระดับดีขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนา; รูปแบบความร่วมมือ; การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

Abstract

The objectives of this research are: 1) Develop a collaborative model for teacher professional experience training. Bachelor of Education Program (4 years), Faculty of Education, Loei Rajabhat University. 2) Study the effect of using the cooperation model on student performance. The research has 4 phases: Phase 1: Study of documents, theories, and related research. Survey of problem conditions. Phase 2: Creating a model and examining the elements of the collaborative network. Phase 3: Model trial and phase 4 evaluates the use of the model in schools. The sample size include: 1) 15 schools in the teacher professional training network there are a total of 243 students practicing teaching professional experience. 2) Administrators, mentor teachers in schools in the experience training network 3) Supervising teachers. The research tools used were 1) a focus group recording form. 2) Questionnaire of expert opinions regarding usefulness possibility Suitability and correctness of the format. 3) Student competency assessment form Teacher professional experience training. Statistics used in data analysis are percentage, mean, and standard deviation.

The results of the research showed that the development of a collaborative patterns in the teacher's professional experience consisted of six stages: 1) realization of the need for networking, 2) coordination of networking agencies, 3) joint alliance-building, 4) network

management, 5) relationship development, 6) continuous relationship-keeping. The evaluation found that the cooperative patterns in the teacher's professional experience, in the opinion of the management, was at the most inclusive level ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.38). This showed that students who trained teachers' experience in co-production institutions that were the target group of the research were more efficient. The teacher's career experience level was better.

Keywords: development; cooperation pattern; teacher's professional experience

บทนำ

สังคมไทยมีกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมาจนส่งผลให้เกิดวิกฤติการณ์หลายรูปแบบขึ้นในสังคมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองของประเทศอย่างแท้จริง (OECD/CERI, 2004) เป้าหมายของการจัดการศึกษาจะมุ่งสร้างคนหรือผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตโดยตรงให้มีคุณลักษณะที่มีศักยภาพและความสามารถที่จะพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่ความสำเร็จ (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ, 2559) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมุ่งให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ (สุนทร สันธพานนท์, 2558) โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดตามแนวทางการจัดการเรียนรู้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ที่ครูจะต้องมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษาชาติ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ผลิติดัชนีที่มีลักษณะเฉพาะที่เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการเตรียมความพร้อมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนประจำการและส่งเสริมการพัฒนาครูประจำการและนอกประจำการให้มีความรู้และมีสมรรถนะทางวิชาชีพ เป็นผู้ยึดมั่นในค่านิยม อุดมการณ์ มีจิตวิญญาณความเป็นครู และสมรรถนะทางวิชาชีพครู (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2562) ดังนั้น การจัดทำหลักสูตรวิชาชีพครู (มคอ.1) ในปีการศึกษา 2562 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ได้ปรับปรุงหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายการผลิตครูคุณภาพอิงสมรรถนะของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยในด้านมาตรฐานวิชาชีพดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่เน้นการปฏิรูปครู ยกฐานะให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างแท้จริง โดยปฏิรูประบบการผลิตครูให้มีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติ (สิรินาถ จงกลกลาง, 2564) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาครูในด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้องเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2562) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum) แนวโน้มของการจัดการศึกษา

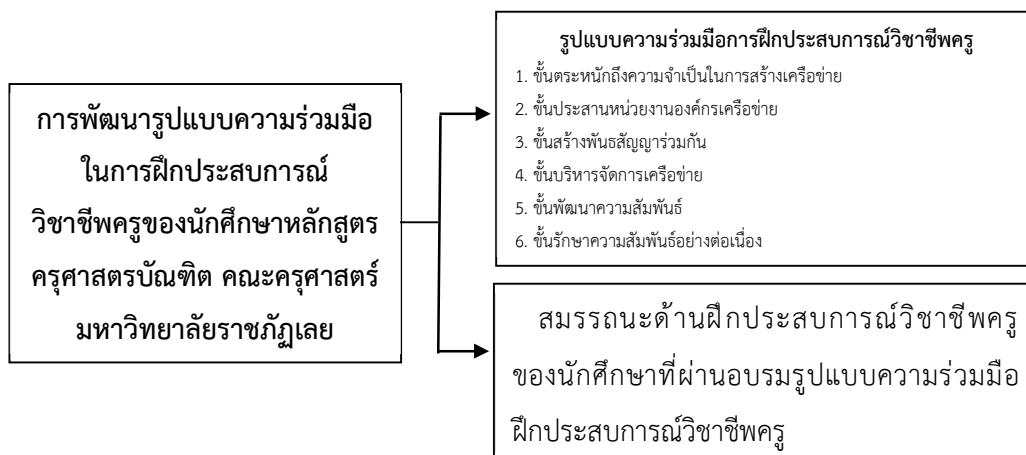
วิชาชีพจะมุ่งไปสู่การจัดการศึกษาบนฐานความสามารถ ซึ่งจะใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะเช่นกัน โดยการจัดการศึกษาแบบนี้จะมีพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาอยู่ 2 ประการ ได้แก่ เทคโนโลยีในรูปของ “ระบบ” และเทคโนโลยีในรูปของ “เทคนิคหรือวิธีการสอน” โดยคำนึงถึงความสามารถที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในการเลือกใช้เทคนิคหรือวิธีการสอน จะต้องให้บรรลุจุดประสงค์ได้อย่างที่ต้องการ การจัดการศึกษาด้วยฐานของความสามารถจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนให้แน่นอนและวัดผลได้ การดำเนินการสอน และการประเมินผลต้องสอดคล้องกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ก) ดังนั้นเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ. 2562 และข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพครู (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จึงต้องปรับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (5 ปี) ให้เป็นหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 และได้ปรับรายวิชาการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู ด้วยเหตุผลดังกล่าวคณะครุศาสตร์เล็งเห็นปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตที่จะมีนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจำนวนมาก และกระจายอยู่ในโรงเรียนเครือข่ายหลายจังหวัด ทำให้ยากลำบากในการติดตามนิเทศจากมหาวิทยาลัย จำนวนครูพี่เลี้ยงที่ไม่เพียงพอ รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และเกณฑ์การประเมินที่ไม่มีประสิทธิภาพอาจส่งผลให้นักศึกษาย้ายโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หรือเกิดปัญหาในระหว่างเรียนทำให้ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนานักศึกษา

จากความสำคัญและที่มาของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นกรรมการที่ร่วมรับผิดชอบการดำเนินงานศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาและกำหนดรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยร่วมมือกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครู สร้างความร่วมมือ ในการพัฒนานักศึกษาที่เรียนในหลักสูตรใหม่ วางแผนเพื่อทำข้อตกลงร่วมกันในการร่วมพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 ผลการวิจัยจะนำมา ซึ่งการพัฒนา คู่มือแนวทางการฝึกปฏิบัติการสอน และการประเมินผลในส่วนของสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชาและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 (มคอ.1) และเกณฑ์ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาครูในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบความร่วมมือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบความร่วมมือที่มีต่อสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

1. ประชากร โรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จำนวนทั้งสิ้น 160 โรงเรียน ใน 6 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดเลย ขอนแก่น หนองบัวลำภู อุดรธานี ชัยภูมิ และหนองคาย

2. กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 15 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดเลย ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง สังกัด สพม. 19 จำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนเลยพิทยาคม 2) โรงเรียนศรีสงครามวิทยา 3) โรงเรียนหนองหินพิทยาคม 4) โรงเรียนภูกระดึงพิทยาคม 5) โรงเรียนท่าลี่วิทยา 6) โรงเรียนเชียงคาน 7) โรงเรียนภูเรือวิทยา 8) โรงเรียนศรีสองรักวิทยา และ 9) โรงเรียนหนองบัวพิทยาคาร สังกัด สพป.เลย เขต 1 จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนอนุบาลเลย 2) โรงเรียนบ้านก้างปลา 3) โรงเรียนเมืองเลย และ 4) โรงเรียนอนุบาลเชียงคาน “ปทุมมาสงเคราะห์” สังกัด สพป.เลย เขต 2 จำนวน 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลชุมชนภูกระดึง และสังกัดการอุดมศึกษา กระทรวงวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม จำนวน 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบบันทึกการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

3.1 บันทึกข้อตกลงความร่วมมือเป็นสถาบันผลิตและพัฒนาครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

3.2 บันทึกการประชุมสัมมนา การกำหนดรูปแบบความร่วมมือการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

3.3 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อพิจารณาความความร่วมมือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

3.4 แบบประเมินสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยจำนวน 3 ชุด

4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย ดังนี้

4.1 ประชุมสัมมนากลุ่มเป้าหมายเพื่อกำหนดรูปแบบความร่วมมือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

4.2 นำร่างรูปแบบความร่วมมือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต 4 ปี จากการประชุมสัมมนา ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องของรูปแบบการพัฒนา รูปแบบ ความร่วมมือ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเลย

4.3 ปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับรายละเอียดของคำถามให้มีความชัดเจน ใช้ภาษาที่ง่ายต่อความเข้าใจ ปรับปรุงรูปแบบร่วมมือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) และเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับการนำรูปแบบหลักสูตรไปใช้

4.4 แบบประเมินสมรรถนะของนักศึกษาจำนวน 3 ชุด ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบหา ค่าความเที่ยงตรงจากเนื้อหา (Content Validity) ของแบบประเมินสมรรถนะโดยใช้สูตรค่าดัชนี ความสอดคล้อง IOC

5. การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพความพร้อมด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบความร่วมมือในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบความร่วมมือในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ระยะที่ 4 ประเมินรูปแบบความร่วมมือในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบความร่วมมือในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ นักศึกษาหลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการ แปลความหมายของค่าเฉลี่ย (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2543)

2. แบบประเมินสมรรถนะ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) ตรวจสอบความถูกต้อง เทียบตรง เชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวิเคราะห์เอกสาร (Index of Item Objective Congruence: IOC) (สมนึก ภัททิยธนี. 2544)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

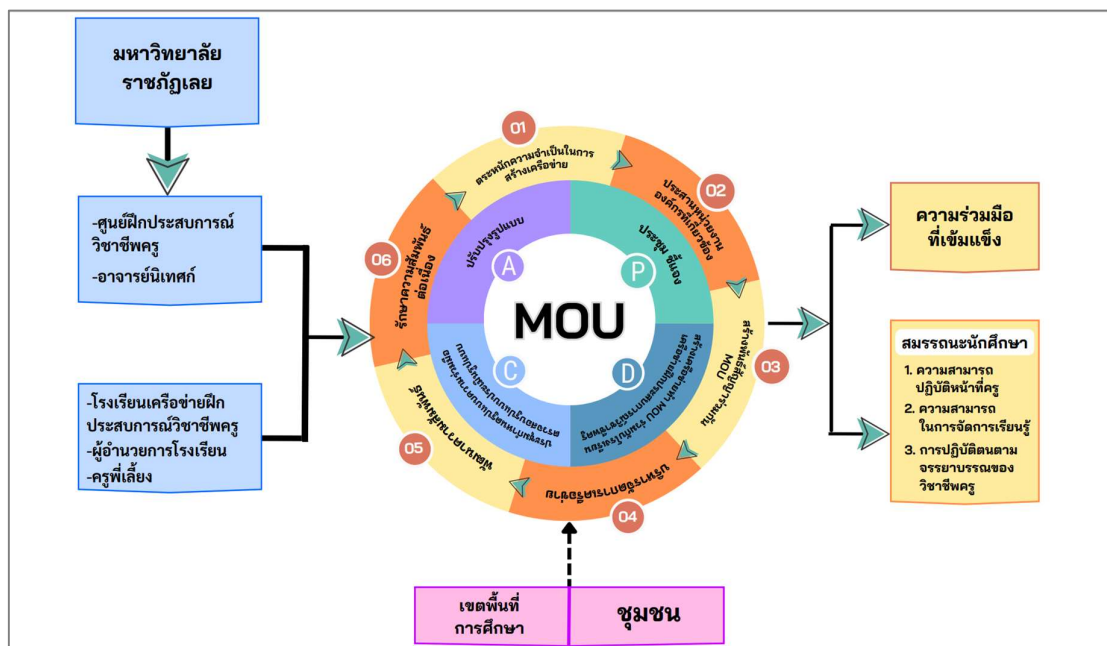
N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

การประเมินสมรรถนะนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้

1. คำนวณค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป
2. คำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean)
3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

1. กระบวนการพัฒนารูปแบบความร่วมมือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) ขึ้นตระหนักถึงความจำเป็น ในการสร้างเครือข่าย 2) ขึ้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 3) ขึ้นสร้างพันธสัญญาร่วมกัน 4) ขึ้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขึ้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) ขึ้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การฝึกประสบการณ์มีประสิทธิภาพ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ได้รับความร่วมมือจากสำนักงานเขตพื้นที่ โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้ลงนามในสัญญาข้อตกลงความร่วมมือกับโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและเพื่อเป็นสถานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยมีผู้บริหารจากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาที่เป็นผู้ดูแลโรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบ สนับสนุนให้เป็นโรงเรียนเครือข่ายเพื่อฝึกประสบการณ์ให้กับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงรูปแบบความร่วมมือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

2. ผลการใช้รูปแบบความร่วมมือที่มีต่อสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จากคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ระหว่างเรียน 1 รอบรู้งานในบทบาทหน้าที่ครู และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ระหว่างเรียน 2 ปฏิบัติงานผู้ช่วยครู การประเมินสมรรถนะโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง อาจารย์ผู้สอน ประเมินสมรรถนะของนักศึกษาแต่ละด้าน ดังตาราง 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องต่อรูปแบบความร่วมมือในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ตามความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวม

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านความเป็นประโยชน์	4.75	0.32	มากที่สุด
2. ด้านความเป็นไปได้	4.68	0.42	มากที่สุด
3. ด้านความเหมาะสม	4.71	0.41	มากที่สุด
4. ด้านความถูกต้อง	4.62	0.41	มากที่สุด
รวม	4.69	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินรูปแบบความร่วมมือในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านความเป็นประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.32) รองลงมาคือ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.41) และความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.42) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือด้านความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.41)

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สมรรถนะของนักศึกษาแต่ละด้านของรูปแบบความร่วมมือในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดยครูพี่เลี้ยงและผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวม

สมรรถนะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู				
ค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล	ระหว่างเรียน 1 และ 2			$\bar{X}$ รวมร้อยละ
	ความสามารถปฏิบัติหน้าที่ครู	ความสามารถในการจัดการเรียนรู้	ความสามารถปฏิบัติตามจรรยาบรรณ	
$\bar{X}$	94.34	83.55	97.11	91.67
S.D.	4.83	9.29	2.68	5.60
แปลผล	ดีมาก	ดี	ดีมาก	ดีมาก

จากตารางที่ 2 แสดงสมรรถนะด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน 1 และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน 2 มีสมรรถนะด้านความสามารถปฏิบัติหน้าที่ครู ($\bar{X} = 94.34$, S.D. = 4.83) อยู่ในระดับดีมาก ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 83.55$, S.D. = 9.29) อยู่ในระดับดี และด้านการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ ($\bar{X} = 97.11$, S.D. = 2.68) อยู่ในระดับดีมากและภาพรวม คือ ($\bar{X} = 91.67$, S.D. = 5.60) อยู่ในระดับดีมาก

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผล ดังนี้

การวิจัยและพัฒนาแบบความร่วมมือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4ปี) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ตามขั้นตอนของการวิจัยทำให้ได้รูปแบบความร่วมมือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ขั้นประสานหน่วยงาน

องค์กรเครือข่าย 3) ขึ้นสร้างพันธมิตรสัญญาร่วมกัน 4) ขึ้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขึ้นพัฒนาความสัมพันธ์และ 6) ขึ้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และเมื่อนำรูปแบบไปใช้ในโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 15 โรงเรียน ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย พบว่า แสดงให้เห็นว่านักศึกษา ที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีสมรรถนะภาพรวมอยู่ในระดับดีขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับ พิสิฐ เทพไกรวัล (2554) ศึกษา เรื่องการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก กลุ่มบุคคล หน่วยงาน องค์กร ที่สมัครใจรวมกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มผู้นำชุมชน สถาบันทางศาสนา สถาบันอุดมศึกษา กลุ่มศิษย์เก่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงพยาบาลชุมชน สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้ดำเนินการตามกระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่าย ตั้งแต่การวิเคราะห์บริบทเพื่อทราบจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของการดำเนินงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไป แล้วสรุปรวมจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของการดำเนินงานแต่ละด้าน เพื่อกำหนดเป้าหมายใน การทำงาน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และจัดทำแผนพัฒนาร่วมกัน มีโครงการเกิดขึ้นหลายโครงการในโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง การดำเนินงานตามโครงการเสร็จสิ้นในหนึ่งปีการศึกษา ผลการประเมินโครงการพบว่า ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป และส่งผลกระทบต่อนักเรียนตามขอบข่ายที่คาดหวังสูงกว่าปีที่ผ่านมา และสอดคล้องกับ พรชัย ทองเจือ (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างสถาบัน อุดมศึกษากับโรงเรียนในการเปลี่ยนผ่านด้านการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะ 4 ร. ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ด้าน รู้ นำ รู้ ทน โลก เรียน รู้ ขำ นานู เชี่ยวชาญ ปฏิบัติ รวมพลังสร้างสรรค์สังคม และรักความเป็นไทย ใฝ่สันติ 2) ศึกษาความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษากับโรงเรียนในการเปลี่ยนผ่านด้านการเรียน การสอนในโรงเรียน 3) พัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับโรงเรียนในการเปลี่ยนผ่านด้านการเรียนการสอนในโรงเรียน 4) ทดลองใช้รูปแบบความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับโรงเรียนในการเปลี่ยนผ่านด้านการเรียนการสอนในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะ 4 ร. ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ด้านรู้ นำ รู้ ทน โลก ด้านเรียน รู้ ขำ นานู เชี่ยวชาญ ปฏิบัติ ด้านรวมพลังสร้างสรรค์สังคม อยู่ในระดับปานกลาง ด้านรักความเป็นไทย ใฝ่สันติ อยู่ในระดับสูง 2) ความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับโรงเรียน เริ่มต้นจากการมีวิสัยทัศน์ มีความเอื้ออาทรของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเป็นหลักอยู่ในระดับ มากที่สุด ปัญหาและอุปสรรคในการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับโรงเรียน ในการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน คือ การขาดความตระหนักและขาดการประสานงาน ที่ตั้งอยู่ในระดับมากที่สุด รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับโรงเรียนในการเปลี่ยนผ่านด้านการเรียนการสอนในโรงเรียน คือ ความร่วมมือ ร่วมใจ อยู่ในระดับมาก 3) การพัฒนารูปแบบความร่วมมือมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ร่วมตระหนักและเรียนรู้ ขั้นที่ 2 ร่วมสร้างและพัฒนา ขั้นที่ 3 ร่วมแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 ร่วมประเมินผล ซึ่งมียุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จได้แก่ ยุทธศาสตร์ระดับองค์กร ระดับทีม และระดับ

บุคคล และใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ CRP (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์และคณะ, 2550) ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนแบบตกผลึก (Crystal-Based Instructional Model) (อมรรัตน์ วัฒนธรร, 2551) รูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีการวิจัย (Research-Based Instructional Model) (บุญชม ศรีสะอาด, 2546) และรูปแบบการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ (Productivity-Based Instructional Model) (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2559) ในการจัดการเรียนการสอน 4) ผลการทดลองใช้รูปแบบความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามพิษณุโลกกับโรงเรียนวัดเสนาหิน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ปรากฏว่า การใช้กระบวนการความร่วมมือ 4 ขั้นตอน บรรลุเป้าหมายทุกขั้นตอน พฤติกรรมการสอนของครูเปลี่ยนไปจากเดิม โดยมีการปรับวิธีการเรียน เปลี่ยนวิธีสอน เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการนำรูปแบบความร่วมมือในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (4 ปี) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ไปทดลองใช้ในสถาบันอุดมศึกษา หรือมหาวิทยาลัยราชภัฏอื่น และประเมินประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรมบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้อาจมีการวิเคราะห์ วิจัยเพื่อหา รูปแบบที่เป็นไปได้มากที่สุดในการดำเนินงานที่เหมาะสมสำหรับบริบทที่แตกต่างกัน

1.2 สถาบันอุดมศึกษา หรือมหาวิทยาลัยราชภัฏควรปรับแผนการดำเนินงานความร่วมมือให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมและคำนึงถึงประโยชน์ให้มากที่สุด

1.3 ควรมีการจัดระบบกำกับ ติดตาม และประเมินผลเพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงความร่วมมือทั้งสองฝ่ายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาและวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาฝึกประสบการณ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานครุสภาในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน จะสามารถดำเนินการต่อเนื่องให้แล้วเสร็จได้เมื่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูครบกระบวนการ

2.2 การศึกษาข้อมูลการพัฒนาให้นักศึกษาให้ครบกระบวนการฝึกปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หลักสูตร พ.ศ. 2562 (หลักสูตร 4 ปี) ครอบคลุมงานในหน้าที่ครู ทั้งด้านการเรียนรู้งานในหน้าที่ครู ผู้ช่วยครู ผู้ช่วยสอน และครูผู้ปฏิบัติการสอน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- นัจรีภรณ์ ทุมสงคราม. (2556). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์.เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ. สุวีริยาสาส์น.
- พรชัย ทองเจือ. (2550). การพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับโรงเรียน ในการเปลี่ยนผ่านด้านการเรียนการสอนในโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา อุดมศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสิฐ เทพไกรวัล. (2554). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก. รายงานวิจัย คณะศึกษาศาสตร์.ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2559). การศึกษาไทย 4.0 : ปรัชญาการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และคณะ. (2550). โครงการวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน CRP. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (2559). ยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ:สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สิรินาถ จงกลกลาง. (2564). การออกแบบการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้สู่สมรรถนะ [เอกสารประกอบการบรรยาย]. นครราชสีมา: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา.
- สุนนท์ สินธพานนท์. (2558). การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่...เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2562). ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. ค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2562 จาก <http://www.ksp.or.th/ksp2018/2018/11/1811/>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562ก). เข้าใจสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับประชาชนและเข้าใจใน หลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580. พิมพ์ ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: (มปท.).

อมรรัตน์ วัฒนธรร. (2551). รายงานการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนแบบตกลูกในระดั
บัณฑิตศึกษา. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

OECD/CERI. (2004). Innovation in the Knowledge Economy: Implications for Education and
Learning Systems. Paris.